

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1921.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1921.

Štev. 7.

48.

Okrožnica papeža Benedikta XV. „Sacra propediem“ o tretjem redu sv. Frančiška.

A. A. S. 1921, str. 33 in d.

Mislimo, da je prav primerno s svetimi svečanostmi proslaviti bližnjo sedemstoletnico ustanovitve spokornega tretjega reda; vzrok pa, da te svečanosti opremimo pred katoliškim svetom s priporočilom. Naše apostolske oblasti, je najprej že preizkušena in še pričakovana korist za krščansko ljudstvo, v drugi vrsti pa zadeva to Našo lastno osebo. Hvaležno se namreč spominjamo, da smo l. 1882, ko je ob sedmi stoletnici rojstva asiškega svetnika splošno sijajno zagorela vnema vseh dobrih zanj, hoteli tudi Mi sprejeti biti med učence velikega očaka in smo v slavni cerkvi Marije na Kapitolu, kjer oskrbujejo službo božjo Manjši bratje, po pravilih sprejeli tretjeredniško sveto obleko. Zdaj pa postavljeni od Boga na stolico prvaka apostolov, porabimo prav radi nudečo se nam priliko, zlasti radi Našega posebnega zaupanja do sv. Frančiška, da spodbudimo vse sinove Cerkve širom sveta, naj se te ustanove velikega svetnika, katera je tudi za človeško družbo sedanje dobe čudovito prikladna, ali vneto oklenejo ali trdne volje v njej ostanejo.

Predvsem pa naj ima vsakdo pred očmi pravo podobo Frančiškovega značaja: kajti, kakor ga nekateri novejši opisujejo, v delavnici modernistov izobličenege, kot moža iz Asisija, tej apostolski stolici malo vdanega in kot nekak vzorec nestalnega in praznega pobožnjaštva, takega gotovo ne moreš prav imenovati ne Frančiška in ne svetnika. Pa presijajnim in nesmrtnim zaslugam Frančiškovim za krščanstvo, radi katerih so ga v jako nevarnem času po resnici imenovali steber, od Boga dan sv. Cerkvi, se je pridružil kot višek tretji red, ki bolj kakor vse drugo pojasnjuje veličino in moč njegove gorečnosti, ki je plamtela v njem za vsestransko razširjevanje slave

Jezusa Kristusa. Ko je namreč s skrbjo premišljeval zla, na katerih je trpela sv. Cerkev, in se je z neverjetno močno voljo lotil prenove v smislu krščanske postave, je Frančišek ustanovil dvojno družino, eno brafov, drugo sester, ki naj bi zavezani s slovesnimi obljubami, sledili ponižnosti križa. Ker pa ni mogel sprejeti v samostane vseh, ki jih je vodilo k njemu hrepenenje, živeti po redovnih pravilih, je sklenil med svetom živečim dati priložnost, da bi mogli doseči krščansko popolnost, in je zato ustanovil pravi red tretjerednikov, ne sicer tak, ki bi ga kakor prva dva, vezale redovne obljube, ampak, ki ga krasi podobna preprostost v življenju in duh spokornosti. Tako je on prvi iznašel in z božjo pomočjo srečno dovršil, kar še nobenemu prejšnjih redovnih ustanoviteljev ni na um prišlo, da bi način redovnega življenja priredil za vse. O njem veljajo prekrasne besede Tomaža iz Čelana: Izvrsten zares umetnik, po čigar obliki, vodilu in nauku se vse hvale vredno prenavlja v obeh spolih Kristusova cerkev in zmaguje trojna četa onih, ki se imajo zveličati (I. Cel. XV, 40). Iz pričevanja tega veljavnega moža in sodobnika onih časov, da ne navajamo drugih, je lahko spoznati, kako globoko in široko je Frančišek s to ustanovo zagibal ljudstva ter kako veliko in zveličavno spreobrnjenje je vzbudil. Kakor se ne da dvomiti, da je Frančišek ustanovitelj, tako tretjega, kakor prvega in drugega reda, tako je brez dvoma tudi njegov najmodrejši postavodajalec. Pri tem ga je, kakor pove zgodovina, odlično podpiral kardinal Ugolin, tisti, ki je pozneje pod imenom Gregorja IX. proslavil to apostolsko stolico in ki je bil vse življenje Asiškega očaka njegov najzaupnejši prijatelj ter je nad njegovim grobom postavil prekrasno in jako

mogočno cerkev. Vodila tretjega reda pa je, kakor je tudi vsem znano, potrdil s svojo oblastjo Naš prednik Nikolaj IV.

Toda o tem, častiti bratje, ne mislimo dalje govoriti. Nam gre tu pred vsem za to, da se pokaže, bi rekli, značaj in pravi duh te ustanove, od katere pričakuje sv. Cerkev kakor v času sv. Frančiška, tako tudi v sedanjih čednosti in veri jako sovražnih časih, za krščansko ljudstvo prav odlične koristi. Da bi bila pravila tretjega reda bolj prikladna za vse stanove, je Naš prednik blaženega spomina, Leon XIII., dobro razumevajoč časovne razmere, s konstitucijo »Misericors Dei Filius« leta 1883. ta pravila sedanjim razmeram človeške družbe primerno jako modro omilil s tem, da je spremenil nekatera manj važna določila in ona, ki se več ne ujemajo s sedanjimi običaji. »Naj se pa ne misli, je rekel, da je s tem odvzeto kaj od bistva tega reda, ki naj, kakor je Naša volja, ostane popolnoma nespremenjeno.« Vsa ta sprememba se je nanašala samo na zunanje reči in se ni dotaknila moči in bistva reda, ki ostane tako, kakršno je hotel sveti ustanovitelj. Mislimo pa, da more duh tretjega reda, ki se v njem povsem zrcali evangelska modrost, prav mnogo zboljšati zasebno in javno nravnost, ako se iznova poživi kakor nekaj, ko je Frančišek z besedo in dejanjem oznanjeval kraljestvo božje.

Predvsem namreč hoče, naj se njegovi tretjeredniki odlikujejo na prav poseben način v bratski ljubezni, ki se trudi za mir in slogo. Dobro vedoč, da je to posebna zapoved Jezusa Kristusa, ki obsega vso krščansko postavo, je svoje z vso skrbjo po njej vzgajal. S tem je tudi dosegel, da je postal tretji red že sam po sebi človeški družbi silno koristen. Svoje goreče vneme za Boga in ljudi Frančišek pač ni mogel zaprte imeti v svojem srcu, moral jo je razliti na zunaj na vse, na katere je bilo mogoče. Ko je začel izboljševati zasebno in domače življenje tovarišev in jih vzgajati v čednostih, kakor da bi na nič drugega ne gledal, je vendar mislil, da samo pri tem ne sme ostati, ampak videlo se je, kako uporablja poboljšanje posameznih kot sredstvo, da bi obudil v srcih človeške družbe navdušenje za krščansko modrost in tako vse brez izjeme pridobil za Kristusa. — Kar je torej Frančišek nameraval, — družabniki tretjega reda naj bi se v onih velikih razprtijah in ljudskih nemirih njegovega časa izkazali kot oznanjevalci in klicarji miru — to smo hoteli baš tudi mi, ko je skoraj ves svet v strašni vojni s plamenom zagorel; to hočemo tudi zdaj, ko ta požar še ni popolnoma udušen, ter se iz razvalin še kadi, tu in tam pa iznova vzplamti. Tej nesreči se pridružuje še notranje zlo v državah, ki

ga je rodilo dolgotrajno pozabljanje in zaničevanje krščanskih načel, boj stanov med seboj — mislimo, o razdelitvi zemeljskega imetja — tako oster, da se je bati splošnega poloma.

Na tem neizmernem polju dela, na katero smo kot namestnik Kralja miru obrnili Našo posebno skrb, potrebujemo sicer od Nas zaprosene podpore od vseh, ki so otroci miru, najbolj pa od članov tretjega reda, ki bodo čudovito mnogo koristili za pomirjenje in slogo duš, ako se poveča povsod njih število in njih vnema. Želeti je zato, naj ne bo nobenega mesta, nobene vasi, nobenega selišča, ki bi ne imelo zadosti velikega števila udov tega udruženja, in sicer ne le nedelavnih in zadovoljnih s samim imenom tretjerednikov, ampak neumornih in vnetih za lastno in zveličanje bližnjih. In zakaj se ne bi mnoga in različna društva mladine in delavcev in žena, ki v katoliškem svetu krepko uspevajo, pridružila temu tretjemu redu in bi ne nehala, prešinjena kakor Frančišek z duhom miru in ljubezni, truditi se za slavo Kristusovo in korist Cerkve? Kajti človeški rod ne zahteva onega miru, ki bi ga morda ustvarila trudapolna posvetovanja svetne razumnosti, ampak zahteva oni mir, katerega je Kristus prinesel, ki pravi: »Svoj mir vam dam, ne kakor ga svet daje, vam ga jaz dam (Jan. 14, 27).« Oni sporazum med državami in stanovi državljanov, ki so si ga ljudje zamislili, ne more niti dolgo obstati, niti ne more imeti moči pravega miru, ako ne temelji na dušnem miru; tega pa ni, ako ni spoznanja dolžnosti, obrzdati strasti, iz katerih izvira vsake vrste nesloga. »Odkod vojske in prepiri med vami,« vprašuje apostol Jakob, ne li odtod, od vaših poželenj, vojskujočih se v vaših udih? (Jak. 4, 1). Prav urediti pa vse, kar je v človeški naravi, tako da ne služi sleherni svojim strastem, ampak jim gospoduje, pokoren in podložen božji volji, na kateri sloni kakor na temelju splošen mir, je v moči Kristusovi. In ta moč se kaže v družini frančiškanskega tretjega reda čudovito delavna. Ta red ima namreč, kakor smo rekli, kot cilj, svoje člane navajati h krščanski popolnosti, čeprav so zapleteni v časne skrbi. Svetost življenja namreč je združljiva z vsakim stanom in načinom življenja. Kjer pa jih več živi po načrtu te ustave, so nekako nujno svoji okolici v spodbudo ne le pri izpolnjevanju stanovskih dolžnosti, ampak tudi s tem, da store v življenju še kaj več, kakor le to, kar zapoved morda splošno predpisuje. Zato gre pohvala, ki jo je izrekel Kristus Gospod nad svojimi posebno zvestimi učenci, z besedami: »Niso od sveta, kakor tudi jaz nisem od sveta« (Jan. 17, 16), tudi Frančiškovim učencem, ki izpolnjujejo z vso dušo, v kolikor je v svetu mogoče, evangelske svete in ki morejo kakor apostol, reči o sebi: »Nismo

pa prejeli duha tega sveta, ampak duha, ki je iz Boga. (I. Kor. 2, 12.)

Zato naj se tretjeredniki kolikor moč ogibajo duha sveta, duha Kristusovega pa, kjerkoli zamo-rejo, prinašajo v vsakdanje življenje. Dvojna namreč strast vlada dandanes v grozni človeški pokvarjenosti: neki brezmejen pohlep po imetju in neugasljiva žeja po nasladah. Ta grd madež se drži sveta zato, ker ljudstvo kar naprej išče, kako bi si življenje olepšalo in osladilo, pri tem pa pozablja na višjo dolžnost, prav in pošteno živeti, ter se tako kakor vse kaže, vrača k sramotnim dejanjem starega poganstva. Kajti čim bolj pred ljudmi otemne večne dobrote, ki so nam pripravljene v nebesih, toliko bolj jih mikajo in zaslužujejo minljive tukajšnje dobrote. Ko se pa človeški duh k zemlji poniža, potem se vedno dalje pogreza, moč kreposti se manjša, gnusi se mu, kar je duhovnega, in nič mu ne prija, kar ni združeno z nasladi. Zato torej vidimo, kako se na eni strani pridobiva in množi brez meje svetno imetje, na drugi strani pa se pogreša prejšnja potrpežljivost v težavah, ki navadno spremljajo uboštvo ali pomanjkanje. Ko torej — kakor smo rekli — vlada tako ostra napetost med proletarci in bogatini, se pridružuje temu še, in to žene zavist revežev do vrhunca, neizmerno negovanje telesa in s tem v zvezi nedostojna razbrzdanost. V tem oziru ne moremo zadosti obžalovati slepote toliko žensk vsake starosti in stanu, ki omamljene od želje drugim dopasti, ne vidijo, kako s svojo nespametno nošo niso le zoprne vsem dobrim, ampak da tudi Boga žalijo. Ni jim dovolj, da v taki obleki, ki bi se je bile prej po večini sramovale, ker le preveč žali krščansko dostojnost, nastopajo v javnosti, ne boje se celo take prihajati v hišo božjo, udeleževati se sv. skrivnosti ter celo pristopati k sv. obhajilni mizi, kjer prejemo božjega začetnika čistega življenja, in celo tu nositi grde pripomočke zapeljevanja. Nočemo niti omenjati tistih plesov, ki so nedavno iz dežel divjakov prišli pri olikanih ljudeh v navado, in od katerih je eden slabši od drugega ter kakor ustvarjen, da pokonča še ostanke sramežljivosti.

Če udje tretjega reda dobro na to pazijo, bodo razumeli, kaj sedanji čas od njih, Frančiškovih učencev, zahteva. Naj le pogledajo na življenje svojega duhovnega očeta, premislijo naj, kako izrazito podobnost je imel z Jezusom Kristusom, zlasti v tem, kako je bežal pred udobnostmi tega sveta in kako je sprejemal nase trpljenje ter se iz dna svojega srca imenoval ubožca in je prejel na svojem telesu rane križanega; tretjeredniki naj pokažejo, da se mu niso izneverili, s tem, da se oklepajo ubožstva vsaj v duhu, se zatajujejo in nosijo vsak svoj križ. Kar pa zadeva predvsem tretjerednice, naj bodo v

noši in v vseh življenjskih prilikah zgled svete čistosti ostalim dekletom in ženam; prepričane naj bodo, da ne bodo mogle z ničimer bolje služiti Cerkvi in državi, kakor da bodo pomagale izboljšati pokvarjeno nравnost. — Če so udje tega reda ustanovili razne naprave dobrotelčnosti v pomoč ubogim v raznovrstnih potrebah, gotovo tudi ne bodo zagrešili, da bi brate, ki sicer ne potrebujejo zemeljskih dobrin, pač pa mnogo višjih, pustili brez pomoči svoje ljubezni. Tu nam prihajajo na misel besede Petra apostola, ki je opominjal kristjane, naj bodo s svetim življenjem zgled, »da vas opazujejo v dobrih delih in slave Boga na dan obiskanja« (I. Petr. 2, 12). Enako naj frančiškanski tretjeredniki z neskaljeno vero, z življenjem brez graje in tudi z živahno vnemo razširjajo daleč na okrog prijeten duh Kristusov, brate pa, ki so morda zašli s pravega pota, naj opominjajo in vabijo, da se izmodrijo; to zahteva, to pričakuje od njih Cerkev.

Mi pa upamo, da se bo po bližajočih se slovesnostih tretji red lepo dvignil, in nič ne dvomimo, da boste vi, častiti bratje in drugi dušni pastirji, močno skrbeli, da bodo skupščine tretjerednikov, če so kje opešale, spet oživele, drugod pa, kjer je le mogoče, se nove obudile, vse druge pa da bodo cvetele po izpolnjevanju pravila kakor tudi po številu. Gre namreč končno za to, da se s posnemanjem sv. Frančiška kolikor mogoče mnogim utrdi pot in vrnitev h Kristusu; v tej vrnitvi namreč je upanje splošne rešitve. Kar namreč pravi Pavel: »Bodite moji posnemovalci, kakor sem jaz Kristusov« (I. Kor. 11, 1), isto sme po pravici o sebi govoriti sv. Frančišek, ki je v hoji za Jezusom Kristusom postal njegova najvernejša slika in podoba.

Da pa bo slovesnost čim več sadu obrodila, podelimo na iskreno prošnjo najvišjih predstojnikov treh družin Frančiškanskega reda iz zakladov svete Cerkve sledeče milosti:

I. V vseh Cerkvah, kjer so skupščine tretjega reda po predpisih ustanovljene, morejo tretjeredniki od dne 16. aprila dalje skozi celo leto, ko se obhajajo v teh cerkvah tridnevnice v proslavo sedemstoletnice, zadobiti vsak dan tridnevnice popolni odpustek, drugi verniki pa enkrat pod navadnimi pogoji; vsi pa, ki obišejo presveti Zakrament in se pokesajo svojih grehov, dobijo za vsak obisk odpustek sedem let.

II. Vsi oltarji so v teh cerkvah tiste dni privilegirani; vsak mašnik sme v tej tridnevnici opraviti sv. mašo sv. Frančiška, kot votivno v važni in javnosplošni zadevi, po splošnih predpisih rimskega misala, kakor so določeni v najnovejši vatikanski izdaji.

III. Vsi mašniki, ki služijo pri teh cerkvah, morejo v ravno istih dneh blagoslovljati rožne vence, svetinje in podobne stvari za apostolske odpustke, prav tako rožne vence za križarske odpustke in za odpustke sv. Brigite.

V zagotovilo božjih darov in v znak Naše dobrohotnosti podelimo vam, častiti bratje, in vsem udom tretjega reda z vso ljubeznijo apostolski blagoslov.

Dano v Rimu pri Sv. Petru, na Razglašenje Gospodovo 1921 v sedmem letu Našega papeževanja.

Benedikt XV., papež.

49.

Okrožnica papeža Benedikta XV. o Danteju

vsem učiteljem in učencem znanosti in lepih umetnosti katoliškega sveta o priliki šeststoletnice Dantejeve smrti.

A. A. S. 1921, str. 209.

Glavne misli te, za znanstvo in krščansko umetnost važne enciklike so:

Dante Alighieri je brez dvoma eden najbolj zaslužnih mož za Cerkev in državo. Ni čuda torej, da se ves kulturni svet pripravlja, da kar najslovesneje proslavi šeststoletnico njegove smrti. Če pa drugi, je toliko bolj umestno, da se spominja njegovega jubileja tudi Cerkev, saj je bil v prvi vrsti njen sin. Zato je sv. Oče že takoj v začetku svojega pontifikata naročil nadškofu v Raveni, naj pravočasno olepša ondotno cerkev, kjer se nahaja Dantejev nagrobni spomenik, za ta jubilej. V tej okrožnici pa hoče sv. Oče pokazati katoliškemu književniku, v kakšnem duhu naj se spominjajo pokojnika ali bolje rečeno, pokazati hoče na tesno vez, ki je bila med Sveto stolico in Dantejem.

Predvsem naj bo vtisnjen vsemu slavju verski značaj. Prične naj se v cerkvi, kjer je bil Dante krščen, namreč v cerkvi sv. Janeza v Florenci; konča pa naj se v cerkvi sv. Frančiška v Raveni.

Živeč ob času, ko je najlepše cvetelo sholastično modroslovje, si je Dante izbral za svojega mojstra Tomaža Akvinskega. Nanj oprt je Alighieri proučil vse panoge svetne in božje vede. Naravno torej, da si je, ko je nastopil — vsestransko izobražen, a najbolj v božji vedi — kot pisatelj, izbral za predmet svojim pesnitvam versko snov, in sicer eno najbolj obsežnih in najtežjih. In prav ob tej izberi se kaže vsa njegova velika bistroumnost. Saj je s tem dobilo njegovo umetniško oblikovanje novo prednost, pa tudi sebi svojski namen. Vse njegove pesnitve — v prvi vrsti seveda njegova po pravici imenovana »božanska komedija« — merijo namreč na to, da nam razkrivajo v nedosežni obliki božjo modrost in pravičnost. Poleg tega pa nam odsevajo iz njegovih del vse druge velike resnice božjega razodetja, in sicer v najlepšem medsebojnem soglasju.

Četudi je po napredujočem zvezdoznanstvu dokazano, da je sestav svetovja, število in razdalja nebesnih teles drugačna, kakor so stari mislili, vendar

temeljna resnica o Bogu-Stvarniku je in ostane vedno ista. Čeprav naša zemlja ni, kakor se je mislilo, središče, okrog katerega se sučejo druga nebesna telesa, vendar je in ostane še vedno torišče prvotne sreče, padca, pa tudi zopetnega odrešenja vsega človeškega rodu. In kako razsvetljen po naukih sv. vere, nam Dante slika vse te dogodke!

So pa še nekatere stvari, ki jih je treba posebej poklicati v spomin današnjim ljudem ob spominu na Danteja.

Predvsem njegovo veliko spoštovanje do svetega Pisma. Pogosto (Mon. III. 4; III. 3, 16; Conv. II. 9) nam zatrjuje, da so svetopisemske knjige spisane po navdihnjenju sv. Duha in kot tako moramo sprejeti vso njih vsebino.

V isti meri in z istim prepričanjem ceni tudi cerkvene zборе in spise cerkvenih očetov. (Mon. III. 3.)

Občudovanja vredna je njegova ljubezen in vdanost do Cerkve — posebej napram sv. Očetu. Cerkev mu je »najljubša mati«, »nevesta Križanega«, Peter nezmotljivi razlagalec od Boga razodete resnice. Njegovim navodilom — primeren nauk tudi za sedanjí čas — naj sledijo tudi svetni mogotci.

Res je sicer, da je Dante ostro napadal tedanje papeže, pa le v toliko, v kolikor so mu bili politično nasprotni, pa še k tem napadom so mnogo pripomogli zlobni jeziki in še bolj tedanje splošne razrvane cerkvene razmere. Posebej pa moramo zopet poudariti, da pri vseh svojih pravičnih ali krivičnih napadih ni nikdar odrekel Cerkvi dolžne pokorščine.

To so temelji, na katerih je Dante zasnoval svoje pesnitve. V njih je jedro krščanske filozofije in teologije — prav zato pa tudi obilo naukov za ustroj in upravo svetne države. Zakaj tudi javno življenje terja brez ozira na desno in levo verska načela. Vera mu je podlaga obstoja in moči vsake države.

Pri Danteju torej moremo najti umetniški užitek združen s praktično koristjo. »Res, tudi v naših katoliških vrstah je mnogo dobrih pesnikov, ki po pravici slovijo kar najbolj in znajo

združiti prijetno s koristnim. Dante pa se odlikuje v tem, da celo zna, in sicer z mnogoterostjo svojih pripodob, s pestrostjo svoje domišljije, z velikopotezno zasnovno, pa tudi z lepoto jezika nele pridobiti, ampak celo navdušiti bralca za krščansko krepost (ad christianae sapientiae amore alliciat atque excitet). Saj je vsem znana njegova lastna izjava, da se je zato lotil svoje pesnitve, da bi vsem, ki jo bodo brali, pripravil življenjske hrane (vitale nutrimentum).« Tudi izpričuje skušnjo, da so se mnogi res vrnil in se še vračajo h Kristusu uprav ob Dantejevih spisih.

Vse to pa nam tudi dokazuje, kako umestno je, da se širom sveta uprav ob tem jubileju zavzamejo za vero najboljši duhovi, z a k a j v e r a p o s p e š u j e v o b i l n i m e r i u m e t n o s t. Če kje, se gotovo na Danteju kaže čudoviti vpliv vere... Prirojeno ostrino svojega razuma je dolgo in skrbno izobrazil s tem, da je proučeval vzore starih, a še bolj jo je izlikal v šoli cerkvenih očetov. To mu je ravno dalo poleta, da se je više dvignil s srcem in razumom kot bi bil mogel storiti, če bi se bil držal meja, predpisanih mu po naravi. — Četudi ga torej loči razdobje mnogih stoletij od nas, vendar moramo reči, da nam je jako blizu, brez dvoma mnogo bližje kot sedanji oboževalci one poganske starožitnosti, ki jo je Kristus na Križu premagal. Isto versko prepričanje naletimo pri njem kot ga imamo mi, isti pomen imajo

verske resnice, v iste simbole jih odeva kot delamo mi. To je namreč njegova največja vrlina, da je krščanski pesnik, to se pravi: opeval nam je krščanske resnice z nedosežno lepoto, in sicer opeval potem, ko se je poprej sam pogreznil z vso dušo v njih vsebino in obliko, opeval potem, ko je taiste čudovito vzljubil in jih sam v sebi doživel. Zato je resnično, da vsi tisti, ki tako drzno trdijo, da ni vsebina Dantejeve »komedije« po njegovem lastnem prepričanju nič drugega kot gola izmišljotina, spodkopavajo Danteju samemu temelj, na katerem sloni vsa njegova veličina.

Odtod pa tudi za nas nauk ob Dantejevem zgledu, da vera ne ovira prirojenih zmožnosti. Nasprotno: dviga jih in jim daje polet. Žalostno torej, da hočejo ravno učečo se mladino odtujiti veri. Prav tu je vzrok, da mladina današnjih dni ne more imeti prave koristi od Dantejeve pesnitve, pa naj učitelji mladini tudi posebej priporočajo, naj podrobneje proučava njegova dela. V prvi vrsti je treba dati mladini smisla za verske resnice. Saj tudi Dante sam ni imel pri svojem delu drugega namena, kot da »oddalji ljudi, ki živijo na tem svetu od nesreče, to je od greha in jih pripelje do prave sreče, to je do milosti božje« (Epist. X., 15). Dal Bog, da bi jubilej mnogo pripomogel do pravega proučavanja Dantejevih del in s tem tudi mladini do verskih resnic! Blagoslovljeni vsi, ki se trudijo za to.

50.

Prošnja za prispevke za duhovsko semenišče.

Župnim uradom.

Znano je, v kaki stiski se nahaja naše duhovsko semenišče. Primanjkljaji zadnjih treh šolskih let presegajo že 1 milijon kron. V prejšnjih letih so dobivali bogoslovci v 4 letih po pet, tudi po šest talarjev in še razne druge stvari; sedaj jim ne da semenišče drugega kakor po en talar za vsa 4 bogoslovna leta. Pri hrani in kurjavi je treba največje štedljivosti. Sobice, v katerih stanujejo bogoslovci, so že vse črne, ker ni denarja, da bi se mogle pobeliti.

Ordinariat upa, da bo država v smislu prevzete dolžnosti pokrila primanjkljaje in da bo s časom dotacijo za bogoslovce uredila tako, da bo moglo seme-

nišče izhajati. Toda sedaj je semenišče v veliki potrebi. Ta potreba naj se vernikom pojasni in naj se jim razloži, da je v sedanjih težkih časih dolžnost dobrih vernikov, skrbeti za duhovski naraščaj. Priporočaja naj se jim, da daruje vsak kmetovalec za semenišče kaj malega od svojih pridelkov, zlasti pšenice in drugih sadežev, ki so potrebni za hrano. Kdor na polju nič ne pridelja, naj daruje kaj v denarju. Ti darovi za semenišče bodo najlepša zahvala Bogu za njegov blagoslov prirodnih pridelkov.

† Anton Bonaventura s. r.
škof.

51.

Nabirka za pogorelce v Danah, v župniji Stari trg pri Ložu.

Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo je poslalo ordinariatu z dopisom z dne 28. julija 1921, številka 7848, sledeč poziv:

Dne 9. julija 1821 je v vasi Dane, občina Stari trg pri Rakeku, požar upepelil tri hiše in 22 gospodarskih poslopij. Zgoreli so nadalje poljski pridelki, gospodarsko in poljsko orodje, hišna oprava, obleka itd. Prizadetih je 13 posestnikov. Škoda znaša nad 5 milijonov kron, a zavarovalnina je malenkostna.

Pogorelci se nahajajo v skrajni bedi in si iz lastnih moči ne morejo pomagati.

Da se jim vsaj deloma olajša beda, razpisujem s tem nabiranje milih darov v območju deželne vlade za Slovenijo.

Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri predsedništvu deželne vlade (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, a drugod pri okrajnih glavarstvih, oziroma političnih ekspoziturah in pri mestnih magistratih v Mariboru, Celju in Ptuj.

V smislu gori imenovanega dopisa naj se označi in izvrši v cerkvah nabirka v označeni namen. Nabrani zneski naj se pošljejo ordinariatu ali v dopisu naštetim najbližjim uradom.

Res je sicer, da so nabirke v dobrodelne namene jako pogostne, vendar je gotovo, da bo dobri Bog dela telesnega usmiljenja, storjena v duhu krščanske ljubezni, obilno poplačal.

52.

Pokrajinska uprava za Slovenijo. Prilagoditev členu 134. ustave.

Pokrajinska uprava v Ljubljani, oddelek za prosveto in vere, je sporočila ordinariatu z dopisom z dne 3. avgusta 1921, št. 115/preds., sledeče:

Predsedstvo pokrajinske uprave v Ljubljani je pod številko 8126 z dne 2. avgusta 1921 sporočilo:

V smislu člena 134. ustave izvršuje pokrajinski namestnik pokrajinsko upravo po šefih oddelkov pod neposrednim nadzorom ministra za notranje zadeve in kot organ pristojnih ministrov. Iz tega sledi, da je sedanja deželna vlada za Slovenijo prenehala in da imamo sedaj pokrajinsko upravo za Slovenijo, kateri načeljuje od kralja imenovani pokrajinski namestnik.

Dokler se posamezni deli pokrajinske uprave ne ukinejo in njihovi posli ne preneso, bodisi na posamezna ministrstva, bodisi na kasacijsko sodišče (stol sedmorice), bodisi na oblastna oblastva držav (n. pr. veliki župan itd.) ali samouprave (oblastna skupščina in oblastni odbor itd.), se bo pokrajinska uprava za Slovenijo delila v naslednje oddelke:

1. Predsedstvo pokrajinske uprave.

2. Oddelek za notranje zadeve.

3. Oddelek za kmetijstvo.

4. Oddelek za javna dela.

5. Oddelek za socialno skrbstvo.

6. Oddelek za prosveto in vere.

7. Oddelek za pravosodje.

8. Oddelek za gozdarstvo.

Pristojnost teh oddelkov ostane do nadaljnjih ukrepov povsem ista kakor pristojnost odgovarjajočih dosedanjih poverjeništev in oddelkov deželne vlade za Slovenijo.

Z ozirom na to vabim škofijski ordinariat, da odslej uporablja v svojih uradnih spisih le še označbe, ki jih je predpisalo predsedstvo pokrajinske uprave.

Vsi spisi, ki so se po dosedanji razdelitvi predlagali poverjeništvu za ukinbogočastje, naj se odslej naslavlja tako-le: Oddelek za prosveto in vere, pokrajinske uprave v Ljubljani.

O tem se župni uradi s tem obveščajo.

53.

Razne opomnje.

Poštninska prostost za uradne pošiljatve. Poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani sporoča semkaj z dopisom z dne 3. julija 1921, številka 24.264/II-a-1921, sledeče:

»Iz poročil podrejenih poštinih uradov je poštno ravnateljstvo spoznalo, da mnogo župnih uradov ne

ve, v katerih primerih in s katerimi oblastmi in uradi uživajo poštinsko prostost.

Korespondenca župnih in duhovnih uradov z državnimi, civilnimi in vojaškimi oblastmi in uradi je oproščena le v verskih, zakonskih, šolskih in drugih zadevah poštine, z občinskimi uradi pa nikoli,

razen kadar pošiljajo izpiske matrik v deželnoobrambnih ali črnovojniških zadevah, kar pa mora biti na pošiljki izrečno označeno.

Ugotovljeno pa je, da pošiljajo nekateri župni uradi med seboj uradne dopisnice z označbo »službeno, poštne prosta (matična) zadeva« o stvareh, ki se ne morejo smatrati kot uradna zadeva, vsled česar tudi niso take pošiljke po še veljavnem avstrijskem zakonu od 2. oktobra 1865 o poštinski prostosti oproščene poštne.

Nekateri župni uradi hočejo tudi s tajništvu političnih strank ali s knjigarnami dopisovati prosto poštne.

Ker se smatra tako poslovanje za zlorabo poštne prostosti in ker trpi vsled tega poštna uprava občutno izgubo, prosimo knežji in škofijski ordinariat, da pouči podrejene župne urade na pravilno, dovoljeno uporabljanje zakona o poštinski prostosti pri svoji korespondenci, ker imajo poštni uradi nalog, strogo paziti na morebitne poštnodohodarstvene prestopke.

Vloge duhovnikov. Ministrstvo ver sporoča semkaj z razpisom z dne 13. julija 1921, V. K. Br. 1774, sledeče:

Kako pojedini sveščenici upućuju, gotovo svakodnevno neposredno ovom Ministarstvu molbe privatnog karaktera, ne taksiraju ih propisno, te time s jedne strane štete državne interese, a s druge strane greše se o način vodjenja zvanične prepiske, to je Gospodin Ministar Vera pod V. Br. 2699 od 27. juna tek. godine izvoleo narediti:

1. Da sve sveštenstvo sa cele teritorije naše Kraljevine svoje molbe upućene ovom Ministarstvu, šalje preko svojih nadležnih duhovnih vlasti a ne neposredno ovom Ministarstvu;

2. Sve molbe ovom Ministarstvu, ako su privatne prirode, da budu propisno taksirane, a ne ozvaničavane.

Dostavljajući prednje čast mi je učtivo zamoliti prečasni Naslov, da izvoli u tome smislu uputiti podružno si sveštenstvo i o učinjenome izvesti Katoličko Odelenje Ministarstva Vera.

O tem se gg. duhovniki i z n o v a obveščajo radi ravnanja.

Vojaški nabori. Z ozirom na vršče se nabore je ordinariat brzojavno prosil ministrstvo za vojno in mornarico, naj bi oprstilo duhovnike voditelje matic od dolžnosti, biti prisotnim pri nabornih komisijah. Nato je prejel ordinariat po komandi dravske divizijske oblasti sledeči odgovor:

Gospodin Ministar Vojni sa Pov. F. Dj. br. 13661 od 19. ov. meseca dostavio je sledeče objašnjenje:

»Prema čl. 4. i 8. Pravila o regrutovanju, sveščenici su obavezni, da budu prisutni pri radu regrutnih komisija u toliko, što su dužni davati potrebna obaveštenja po knjigama rođenih i spiskovima svešteničkim sastavljenim za regrutovanje mladića. Dakle oni su prisutni ovome radu dok se svi podaci po regrutnim spiskovima ne provere, da li su tačno u regrutni spisak podaci uneti. A pri daljem radu regrutnih komisija — pri svlačenju i pregledu regruta kao i odredjivanju roka službe — oni nisu potrebni, i za vreme ovoga rada sveštenike treba osloboditi od prisustvanja pri radu regrutnih komisija.«

Duhovsko podporno društvo za ljubljansko škofijo je v seji 15. maja 1921 sklenilo: »Večkrat se dogodi, da prosijo podpore duhovniki, ki niso člani duh. podpornega društva. Ti prosilci nimajo pravice do podpore na podlagi društvenih pravil. Zato se opozarjajo duhovniki, da naj se vpišejo kot člani društva in članarino vsakoletno plačujejo. Na ta način si zagotovijo podporo za čas potrebe in podprejo društvo, da more delovati.« — Ordinariat se naprosi, da ta sklep objavi v »Škof. listu«. — O tem se gg. duhovniki obveščajo in se duh. podp. društvo tudi od ordinariata iznova priporoča.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za škofijske duhovne svetnike so bili imenovani: Jožel V o l c, župnik na Rovih; Jakob R a m o v š, župnik v Velikih Laščah, in Alojzij W e s t e r, župnik v Grahovem pri Cirknici.

Teološka fakulteta. Za dekana v prihodnjem učnem letu je izvoljen prof. dr. Frančišek G r i v e c; izredni prof. dr. Frančišek L u k m a n je imenovan za rednega profesorja histor. dogmatike; izredni prof.

dr. Matija S l a v i č za rednega profesorja bibličnih ved starega zakona; hon. nast. dr. Janez F a b i j a n za docenta sistematične dogmatike.

Doktorat bogoslovja sta dosegla Ciril P o t o č n i k, spiritual v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, in Franc J a k l i č, prefekt v istem zavodu.

Premeščen je kaplan Matej T o m a z i n iz Sv. Križa pri Kostanjevici v Cerklje pri Krškem.

Odšel je v goriško nadškofijo Janez Semič, kaplan v Fari ob Kolpi.

Preselil se je Gregor Šlibar, župnik v pok., iz Ljubljane v Komendo.

Sv. mašniški red so prejeli dne 10. julija 1921 sledeči ordinandi: a) bogoslovci nastopni četrtoletniki: Janez Ahčin, Kristijan Cuderman, Franc Kek, Franc Kirar, Franc Koretič, Jožef Košiček, Alojzij Strukelj, Janez Veiter in Janez Žagar. — b) frančiškani: Fr. Krizostom Sekovanič, Fr. Odilo Hajšek in Fr. Rupert Suhač. — c) Salezijanec: Franc Kmetič. — Mašniško posvečenje je izvršil v odsotnosti in naprošen od gospoda knezoškofa ordinarija monsig. dr. Andrej Karlin, nasl. škof temiširski.

Umrli so: Mihael Korošec, zlatomašnik, župnik v pok., duhovnik lavantinske škofije, v Ljubljani

dne 17. maja 1921; p. Fortunat Goli, O. F. M. v Novem mestu dne 21. junija 1921; dr. Jožef Marinko, duh. svetnik, gimn. profesor-veroučitelj v pok., v Preski pri Medvodah dne 23. julija 1921; Engelbert Berlan, župnik v Zagradcu, dne 26. julija 1921; Franc Krek, župnik na Vranji peči, dne 2. avgusta 1921; Jožef Logar, kaplan v Črnomlju, dne 3. avgusta 1921 v Železnikih.

Raziskavanje po maticah. Ordinariatu je došla prošnja za poizvedbo o rojstnih podatkih okrog leta 1760. rojenega Janeza Franca Avgušтина Adolfa Oblack barona Wolkenberg. Oče mu je bil najbrže Janez Anton baron Oblack. Župni urad, ki bi našel podatke, bo primerno honoriran. Župni uradi naj pregledajo matice in naj se v pozitivnem slučaju čimprej ordinariatu poročā.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, 10. avgusta 1921.

Vsebina: 48. Okrožnica papeža Benedikta XV. »Sacra propediem« o tretjem redu sv. Frančiška. — 49. Okrožnica papeža Benedikta XV. o Danteju. — 50. Prošnja za prispevke za duhovsko semenišče. — 51. Nabirka za pogorelce v Danah, v župniji Stari trg pri Ložu. — 52. Pokrajinska uprava za Slovenijo. — 53. Razne opomnje. — 54. Škofijska kronika.
